

ВЪСТНИКЪ

ДОБРУДЖА

ЕДИНЪ БРОЙ
10 СТ.ЕДИНЪ БРОЙ
10 СТ.

ИЗЛИЗА ПОНЕДЪЛНИКЪ, СРЪДА И ПЕТАКЪ

Абонаментъ: В България: 7 лв. шестмесечно; за странство: 14 лв. — Обявления: 16 ст. за кв. см. — Всичко що се отнася до в-ка се адресува: До дирекцията на в-къ „Добруджа“ — Бабадагъ. Ръкописи не се връщатъ назадъ.

Позивъ къмъ Добруджанци. — Добруджанскиятъ въпросъ прѣди, въ време и слѣдъ войната. — Австро-Унгария и България. — Кюстенджанското пристанище. — Негово Величество Кайзеръ Вилхелмъ въ София. — Добруджа и празника на независимостта. — Райхстага и отношенията между съюзниците. — Двѣ годишнината отъ войната.

ПОЗИВЪ

Добруджанци!

Въ дълбоко съзнание на своя дългъ къмъ родината, Въне привѣтливо и съ готовностъ се отзовахте на инициативата на Тулчанци за основаване на Народно-спомогателния фондъ „Добруджа“. Щедри въ материалнитъ си пожертвования, Въне туряхте здрава основа на начинанието, схващайки добръ важността на момента, който днесъ прѣживяваме. Жертвитъ не трѣбва да бждатъ сирѣни; дѣлото не трѣбва да загуби. Редомъ съ борбата неминуемо трѣбва да върви и засилването на нашата материална мощь.

Добруджанци!

Ни за моментъ не забравяйте пуждата отъ парични срѣдства. Силата и резултатна дѣйностъ се крѣпи на материалната издръжливостъ на фонда „Добруджа“, който е единъ монументъ на Вашата сплотеностъ.

Всички, които милватъ за Българска Добруджа, трѣбва да се притекатъ съ щедри пожертвования за засилването на фонда, защото той е прѣдначенъ да услужва на дѣлото.

Добруджанци!

Бждете щедри, както винаги въ миналото и знайте, че всѣка внесена лѣнта отъ Васъ е притуренъ камъкъ къмъ националния градежъ и отива въ полза на дѣлото за скъпата и извоювана съ кръвъ свобода. Не отъ думи, а отъ дѣла се нуждае нашата национална кауза.

Добруджанци!

Бждѣто и да живѣте, не забравяйте дългата си къмъ родния кѣтъ. Забѣщайте на потомствата си едно завършено дѣло и единъ привѣръ за наизидание.

Българи!

Общността на нашата кауза налага общо сътрудничество. Нашето дѣло е дѣло на цѣлѣна български народъ и се нуждае въ всѣко отношение и отъ Вашата мощна поддрѣпа.

Отъ Централния Добруджански Народенъ Съветъ.

Миланъ Г. Марковъ.

Добруджанскиятъ въпросъ прѣди, въ време и слѣдъ войната.

II.

Прѣзъ време войната отъ 1912 год. и въ надвечерието на тая отъ 1915 г.

Новата фаза на добруджанския въпросъ почва съ формалнитъ ромѣнски претенции за ректификация на границата, които съ усложнението на българскитъ междусъюзнически отношения прѣзъ време на Балканската война вървѣха crescendo. Отъ начало тѣ се ограничаваха въ скромнитъ искания да се закрепятъ и изравнятъ ромѣно-българската граница, като се отстъпятъ на Ромѣния нѣколкото жловидни парчета земя, които се вдаваха въ ромѣнска територия; по послѣ, обаче, тѣ се увеличиха на една линия, която обемаше въ себѣ си града Силистра съ всичкитъ околнитъ стратегически пунктове и единъ поясъ земя отъ 3 километра ширина по цѣлото протѣжение южно отъ дотогавашната ромѣно-българска граница.

Естествено, че България не можеше доброволно да се съгласи на тая нова ампутация отъ нейното живо и здраво тѣло, особено въ момента, когато тя бѣ изложила на общо удивление своята военна мъжественостъ и своята политическа жизненостъ, които и даваха право не да дава, а да реваншира своитъ земи, находящи се подъ чужда властъ. Жертвата, обаче, бѣ наложена отъ Петербургското съглашение, може би съ доброто намѣрение да се тури край на ромѣнската алчностъ и издевателство, които застрашаваха и тъй усложнитъ се условия, при които войната продължаваше. Но обществената съвѣсть навсѣждѣ порица тая нова ромѣнска изнуда и народния протестъ се изрази въ популярната тогава пѣсень, която огласяваше марша на нашитъ войници:

„Кажѣ, на Стефанъ Караджа,
Че ний стигнахме Чаталджа,
Кажѣ, на Даневъ-министра,
Който продаде Силистра“.

Тая съпоставка въ своя простонароденъ и злободневенъ изразъ съставлява единъ отъ най-запечателителнитъ и внушителни протести, които Българинътъ нѣкога е отправилъ по поводъ безправията, което му се прави съ Добруджа, защото Стефанъ Караджата е легендарния добруджански войвода отъ времето на нашата революционна епоха, който умрѣ като бунтовникъ за свободата на България прѣзъ 1876 г. и името на който остава като единъ отъ символитъ на тая свобода.

Въ въпросната пѣсень народа стигматизираше новия актъ на безправие по отношение на Добруджа, като поставя въ паралелъ факта, че до като отъ една страна, водими отъ духа и завѣта на добруджанеца Стефанъ Караджата, ний стигнахме Чаталджата, въ ежщото това време и останалата частъ отъ отечеството на Караджата бива подложена на новъ позоръ, на нови тѣгла, на ново робство, което иде да поднови и да разтвори още по на широко старата добруджанска рана.

Отъ този именно моментъ легендата около мнѣжното ромѣнско приятелство изчезна за винаги и добруджанскиятъ въпросъ направи първата рѣшителна стѣпка въ своята нова фаза, контуритъ на която се обрисоваха всецѣло слѣдъ ромѣнското нашествие въ България и позорния за нея букурещки миръ. Всичко това съставляваше за българитъ такава непоносима кръвна обида, такъвъ тежъкъ и непоносимъ за тѣхъ ударъ, дължимъ на една безподобна вѣчно непростима ромѣнска подлостъ, която направи отъ добруджанския въпросъ актуалния въпросъ за нашето национално, самосъхранение и който, поради своята болезненостъ, изпити въ народнитъ чувства дори и толъ за Македония.

Тая добруджанскиятъ въпросъ въ чувствата и мисълта на българина влиза въ своята рѣшителна

фаза, защото всѣки вече виждаше и разбираше, ч голямото нещастие, което ни постигнаше съ загубата на „Нова Добруджа“ имаше за инициална причина дотогавашното наше безумно приятелство на всѣка цѣна сирѣмо Ромѣния и неоправданото наше отстъпничество отъ историческитъ наши права и задължения сирѣмо оставена та до тогава въ политическо забвение „Стара-Добруджа“.

Отъ тоя моментъ съдбата на новата по своето нещастие Добруджа се слива съ тая на старата, и добруджанскиятъ въпросъ въ всичката своя пълнота и болезнена актуалностъ изважда отъ забвение и въпроса за бждещето владѣние на старата Аспарухова Добруджа, оставена до тогава подъ тежкия гнетъ на единъ мъченически режимъ.

Думитъ на Каравелова отъ 1895 год., ако и опровергнати на времето си отъ в. „Знаме“ се явиха пророчески и нѣмаше вече човѣкъ въ България, който да не съзнаваше горчивата истина, че пѣтьтъ за Македония дѣйствително води прѣзъ Добруджа.

Близката война съ Ромѣния се чувствуваше отъ всички, тя бѣ единствено популярната и споредъ общото мнѣние единствено възможната. Старитъ вражди съ гърци и сърби, като че ли бѣха изчезнали, като че ли бѣха забравени; не, тѣ бѣха се слѣли и обобщили нѣкакъ въ общата ни умраза, гнѣвъ и чувство на отмъщение сирѣмо власитъ. И въпрѣки отмъстителнитъ думи на новия народенъ жаргъ противъ бившитъ ни „съюзници-разбойници“, всѣки чувствуваше въ неговитъ мъжествени звуци отмъстителния зовъ противъ Букурещкия миръ и неговитъ ярни виновници, които до тогава бѣха оставени безнаказано да измъчватъ скъпата жертва, която Берлинскитъ конгресъ бѣ ниналожилъ, като цѣпа на нашата частична свобода.

При тия условия ний се намѣрихме прѣдъ прага на новата война.

Всѣки се питаше въ недоумѣние ще вървимъ ли и ние, и противъ кого, противъ сърби или противъ власи? И всѣки септенциозно си отговаряше, че духътъ ни за една нова война съ сърби и гърци е слабъ и негоденъ, противъ власи, обаче, всѣки ще върви на всѣка цѣна.

Настроението бѣ тъй рѣзко опрѣдѣлено, щото и слѣдъ обявяването на войната съ Сърбия, слухътъ, че тя е насочена по-скоро противъ Ромѣния, нежели противъ Сърбия, упорито продължаваше да се носи. Всѣкой разсѣждаваше и обясняваше, че по отношение на Сърбия, ний ще държимъ само една дефансива и ще играемъ ролята на наковалия по направление на който, Австрия ще упражни тая на чука, а нашата офанзивна роля и енергия, ний ще запазимъ изключително за Ромѣния, изключително за свободата на Добруджа.

Възможно, че дипломатическитъ условия и тайнитъ наши съюзнически съглашения опровергнаха въ послѣдствие това народно разбиране на тогавашното политическо положение на въпроса. Фактъ е обаче, че то издѣе по-право и по-свободно съ изискванията и повелѣта на социалнитъ закони, на които се подчинява ходътъ на историческитъ събития, защото въпрѣки нашитъ успѣхи въ Сърбия и Македония, ние бѣхме принудени по силата на фаталността на тия закони, да се повърнемъ и да потърсимъ върващата санкция на нашитъ права и нашето национално обединение не само при дунавскитъ устия, но дори при Арджешъ и Серетъ.

Военни новини.

Македонски фронт. Няколко огнени урагани възвяха на Черна; малко по-оживен артилерийски огън възвяха в долината на р. Струма. Южно от гр. Дойран и при устието на р. Струма бяха прогонени с огън успелите неприятелски патрули, които настъпиха към нашите позиции.

Ромънски фронт. При Тулча и източно от Галац рѣда артилерийска стрѣла. Една усилена неприятелска разузнавателна група, която се опита съ съдействието на своята артилерия, да се доближи до дѣлния брѣгъ на Дунава, сѣверно от с. Сомова, биде повърната съ огън.

Н. К.

Австро-Унгария и България

Изявленията, които напоследък направиха Австро-Унгарския министър на Външните работи граф Чернинъ за прѣдоставитѣ на бъдещия миръ, който започна все повече и повече да занимава политикитѣ на дѣлѣтѣ воюващи групировки, намѣри заслуженъ отзвукъ у всички страни и се посрѣщаша съ симпатии отъ шриателитѣ на мира. Не само печата въ Австро-Унгария и Германия, не само неутралния печатъ, но и тоа на нашитѣ противници се занимава съ тая отъ голѣмо политическо значение рѣчь.

Коментаритѣ на неутралния и съглашенския печатъ по поводъ на тая рѣчь ни интересуватъ на това мѣсто до толкова, доколкото въ тѣхъ се зачекват не посрѣдственитѣ наши интереси. Въстникъ „Танъ“ по поводъ рѣчта на графъ Чернинъ между другото казва: „Австро-Унгария става миролюбива, тъй като е убѣдена, че ще я пощадятъ, по този начинъ графъ Чернинъ избѣгва съ много миналото и настоящето.“

Ако графъ Чернинъ постави въ скрити думи сръбския въпросъ, той подига не само италианския, но и българския въпросъ. Въстникътъ по-нататѣкъ пита дали и българското правителство е готово отъ своя страна да се откаже отъ разширението и по какъвъ начинъ Австро-Унгария ще склони на това България. Неутралнитѣ вѣстници и тѣ считатъ рѣчта на графъ Чернинъ като голѣма стѣпка къмъ мира, чѣто значение е главно въ декларацията за въ полза на мира безъ анексии.

Отъ тия цитати се вижда, че съглашенното започва по единъ косвенъ начинъ да застава нашитѣ съюзници герср. Австро-Унгария, да употребятъ своитѣ усилия за да ни убѣдятъ въ необходимостта отъ откъсване отъ териториално разширение, ако искаме да се туримъ край на войната. Приемайки, че въ основитѣ на бъдещия миръ ще трѣбва да лежи принципа „безъ анексии“ нашитѣ противници съ тия зададени на Австро-Унгария въпроси искатъ да поставятъ на изпитание отношението на нашитѣ съюзници по въпроса за нашето национално обединение. Но ако за бързото склучване на мира е необходимо да се възприеме принципа „безъ анексии“ въ неговото тѣсно разбиране, сигурността обаче на мира трѣбва да почива най-вече въ общеприетия принципъ за запазване правата най-вече на малкитѣ народи. Бъдещиятъ миръ трѣбва така да разрѣши националния въпросъ, щото въ бъдеще такъвъ да не съществува и на всѣки народъ да се даде възможностъ свободно да прояви своя националенъ гений въ полето на културата.

Ние именно на тая основа неизмѣнно сме поставили българския националенъ въпросъ. Българския народъ само тогава ще може да се почувствува като такъвъ, когато биде обединенъ въ едно политическо цѣло. Само тогава ще се доведе успокоение на балканитѣ, когато на всѣко племе на балкана се даде възможностъ на самостоятелно национално съществуване.

Ако по-рано Австро-Унгарската монархия се страхуваше отъ една силна България поради племеннитѣ ни връзки съ Русия, ако прѣдъ тоя страхъ тя менажираше Ромъния и за да отклони полѣзновението на ромънскитѣ патриоти за присъединението на Трансилвания къмъ Ромъния, и посочваше ромънскитѣ интереси на югъ, днесъ слѣдъ като българския народъ въ бойнитѣ полета на Добруджа даде кървави доказателства за съюзническа вѣрност и съ своитѣ съкрушителни удари върху рускитѣ войски погребя за винаги легендата за вроденото русофилство, днесъ казваме, за Австро-Унгарската монархия не могатъ да съществува тѣ двѣ мѣтѣ въ насочване своята балканска политика. Живнитѣ интереси на монархията, която има най-силни стопански връзки съ насъ и налагатъ на нея сътрудничество и приятелство иза по-далечното бъдеще. Ние искаме да вѣрваме, че монархията по въпроса за нашето национално обединение ще възприеме оня възгледъ, който прѣди всичко ѝ диктуватъ нейнитѣ съюзнически задължения и бъдещи държавни интереси.

Въ тоя редъ на мисли основателно считаме, че не Баян-Пашацъ ще ни дойдатъ прѣчицитѣ за осъществяването на нашитѣ цѣли, въ името на които българския народъ единодушно се намѣри въ възравата борба. Присъединението на Македония, Добруджа и Моравия къмъ България, тѣхното общо отечество, трѣбва да биде и дѣло на Австро-Унгария, защото то е отъ живитѣ интереси на бъдещата ѝ политическа

и стопанска дѣйност на Балканитѣ. Всѣко едно движение на близкия изтокъ и нестабилността въ положението на балканскитѣ държави въ миналото е намирало винаги своя естественъ отзвукъ въ Виена и неведнѣжъ Дунавската монархия, заедно съ насъ, е изпитвала допитъ имъ економически и стопански послѣдци.

Д-ръ Ив. Пенанковъ.

Кюстенджанското пристанище

VII

Географическото положение на Кюстенджа, въ сравнение съ това на Галацъ и Браила, обяснява лесно защо при всичкитѣ усилия, които сѣ положени отъ страна на ромънската политика да се създаде отъ тоа пристанище едно значително мѣсто на транзитъ, вносъ и износъ, не се е успѣло освѣтъ отчасти, и то съ прѣкомѣрно голѣми и постоянни жертви.

Кюстенджанското пристанище, поради своето разположение на морето има само едно прѣдимство въ сравнение съ другитѣ двѣ пристанища, че е въ състояние да поддържа прѣзъ цѣлата година непрѣкъспати и почти редовни свързки, докато съперникитѣ му съ замръзването на Дунава прѣзъ лѣтното врѣме отъ зимния сезонъ сѣ принудени да прѣустановятъ тѣзи си свързки.

Това единствено прѣдимство е, обаче, многократно прѣувеличено и неговото значение е много скромно.

Прѣди повече отъ шестдесетъ години можеше единъ Панадолуло Вретосъ*) да говори за голѣмитѣ поврѣди, които понаса плаването по Дунава поради замръзването му, като се случва много кораби да бидатъ изненадани и унищожени отъ ледоветѣ. А при това тогава не съществуваха за пктическия и пощенски трафикъ отъ Виена за Цариградъ освѣтъ избора на пътуването по Дунава и Черно-море, или пътуването съ кола по цѣлото разстояние. Съ построяването на многото жѣлѣзни и морски пктища отъ Централна Европа за къмъ изтокъ, при замѣстване на корабитѣ съ параходи, и при съществуването на бързи съобщителни сръдства, въпросътъ губи отъ своя тревожностъ.

При все това, когато ромънския парламентъ разисква въпроса за построяване на сегашното пристанище въ Кюстенджа, единъ сравнително трезвенъ ораторъ, цитирания вече г. Костинеску, слѣдъ като отхвърля мечтата да се създаде отъ Кюстенджа пристанище за европейския трафикъ, твърди, че Дунава бива затворенъ, шестъ мѣсеца прѣзъ годината. „Щастливъ бихъ билъ, казва Костинеску, съ единъ часъ по-рано да добиемъ това мѣсто за димале на Ромъния, която шестъ мѣсеца прѣзъ зимата остава безъ дебуге. Прѣзъ тѣзи шестъ мѣсеца сме таа задумени по отношение на износъ, като да се намираме въ Сибиръ!“**) Изложението на мотиви намалява този срокъ на 4 мѣсеца, а въ сжщностъ той се колебае между 1 — 2 1/2 мѣсеца, като има години, когато движението продължава прѣзъ цѣлата зима***).

Възгъ отъ това, ясно е само по себе, че зимно врѣме търговскитѣ дѣлки намаляватъ навсѣкдѣ и складовѣтѣ сѣ попълнени прѣди идването на зимата. Шосетата поѣмъ цѣли шестъ мѣсеца сѣ негодни. Студовѣтѣ, които скриватъ Дунава, правятъ невъзможни всѣки други прѣноси къмъ и отъ пристанищата, затрудняватъ товаренето; сѣбговетѣ спъватъ движението по шосетата и правятъ несигурно дори и пътуването на жѣлѣзницитѣ****).

Специално пъкъ за търговията на храни, зимно врѣме влиза въ една естествена фаза на застои, която съпада съ замръзването на Дунава. Частъ отъ врѣмето, казва авторътъ на една интересна брошура върху Браилското пристанище, когато плаването по Дунава е прѣустановено, чуждитѣ пазари се намиратъ въ една фаза на недѣятелностъ, прѣдизвикана отъ факта, че тогава голѣмитѣ търговци на храни, заети съ привличане на своитѣ баласи, прѣустановятъ всѣкакви по значители операции, така че, количеството храни, които могатъ да се изнесатъ въ този интервалъ отъ врѣме, твърдѣ незначително въ сравнение съ онова, което обикновено се изнася отъ страната слѣдъ отваряне на плаването по Дунава¹⁾, затова прѣимуществото на Кюстенджанското пристанище, на което изкуствено е отдавано такова голѣмо значение, въ сжщността дава възможностъ да се изнася едно съвършено незначително количество храни.

Понеже не разполагаме съ по-нови цифри за броя и тонажа на излѣзлитѣ параходи прѣзъ Кюстенджанското пристанище, разпрѣдѣлени по мѣсеци, то привеждаме цифритѣ за 1903 год., отъ когато иначе нѣкаква сжщствена промѣна не е ставала.

*) La Bulgarie ancienne et moderne, 1856 г. стр. 171.

**) Monitor Oficial, Desbaterile conpurilor legislative Zăsedinte от 19 мартъ 1885, стр. 1545.

***) Въ важното съчинение на Volsiu bay — Notice sur les travaux d'amélioration de l'embarcadere du Danube. 1893, а също и въ Roussou M. D. — Dobrogea. 1904, стр. 144 — 145 сѣ помѣстени таблици за замръзването на Дунава.

****) Липшица Букурещъ — Кюстенджа, особено тунела за пристанището, много пати остава зимъ по нѣколко дѣни заснѣженъ.

1) Paul Florinescu. Portul Braila și importanța lui cu exportul de cereale. 1911, стр. 40.

Излѣзли сѣдове прѣзъ Кюстенджанското пристанище въ 1913 година.

мѣсече	тонажъ	мѣсече	тонажъ
януарий	40 46000	юлий	52 53000
февруарий	46 53000	августъ	52 55000
мартъ	52 64000	септемврий	61 77000
априлъ	49 51000	октомврий	74 100000
май	57 52000	ноемврий	57 73000
юний	50 49000	декемврий	47 58000

Отъ тѣзи цифри се вижда, че тонажътъ на корабитѣ, излѣзли отъ Кюстенджанското пристанище прѣзъ зимнитѣ мѣсѣци (декемврий, януарий и февруарий) не надминава сръдния мѣсеченъ тонажъ, който е отъ 61000 тона, и даже стои по-ниско. Прѣзъ тѣзи три зимни мѣсеца, значи се изнася не повече отъ 1/4 на цѣлия износъ прѣзъ Кюстенджанското пристанище, а видѣхме вече колко незначителенъ е този износъ по отношение на оня, който се върши прѣзъ Дунава.

Добруджанци! Силотете се подъ знамето на свободата на Добруджа.

Негово Величество Кайзеръ Вилхелмъ въ София

София 12.X. Отговаряйки на наздравията вдигната отъ Царя на сношната вчеря-гада въ двореца, германскитѣ Императоръ е произнесъ рѣчь, въ която, между другото казалъ: „приемайки благосклонната покана на Ваше Величество, на пътъ за столицата на България, съ собственитѣ си очи и съ голѣмо задоволство, азъ можахъ да се убѣдя до какъвъ разцѣтъ е достигнала страната, подъ мадрото управление на Ваше Величество. Отъ дълго врѣме ние слѣдѣхме съ удивление неуморния съзнателенъ стремежъ, който направлявалъ отъ мадра рѣка, води напредъ мощния народъ на българитѣ; изпълнени съ искрено съчувствие ние наблюдавахме изближаващия отъ дѣното на народното сърце купнежъ и стремежъ къмъ национално единство. Спомняйки си нашето минало, ние се чувствувахме вѣтрѣшно близки на младия, силенъ народъ. Това чувство на душевно родство намѣри най-хубавия си изразъ, когато подъ прѣдвидивото ръководство на Ваше Величество България се присъедини къмъ справедливото дѣло на централнитѣ сили въ тази всеобща война и свърза сѣдбата си съ нашата. Ако въ едно не много далечно мирно врѣме, Ваше Величество, ми дадете отново случай да посетя тази страна, тогава, надѣвамъ се и вѣрвамъ твърдо, да вида едно велико, щастливо, осигурено българско царство, което, подъ единъ скиптръ, ще обединява въ мощно единство раздѣленитѣ синове, което, окичени съ лавритъ на побѣдата, ще се наслаждава на богатитѣ плодове отъ героичнитѣ си усилия и което, въ вѣрното си сътрудничество съ нѣкогашнитѣ си другари по борба, ще посѣти прѣснитѣ си сили и високите дѣрби на дѣлото на мира и на културата.“

На привѣтствената рѣчь, която г. кметътъ произнесе прѣдъ армата, Негово Императорско Величество, отговори съ слѣднитѣ думи: „господинъ кмете, приемаме моята най-сърдечна благодарностъ за тѣй приятелския привѣтъ, който ми отпратихте за добръ дошелъ, отъ името на софийскитѣ граждани. Изпълненъ отъ съзнанието за историческото значение на този моментъ, азъ приемамъ отъ вашитѣ рѣцѣ традиционнитѣ дарове на българското гостопримство — хлѣбътъ и солта. За винаги незабравимъ ще остане за менъ този денъ, въ който азъ влѣзохъ въ тази горда столица, като гостъ на Августейния владѣтелъ, мол мнѣ приятелъ и съюзникъ и на неговия вѣрнъ и храбъръ народъ. Дано слѣдното, което днесъ тѣй радостно озарява София, биде прѣдвѣстникъ на бъдещи свѣтли дни на слава, къмъ които вашитѣ, хилядогодишнитѣ градъ, върви съ неизчерпаема младепческа сила, като животворенъ центъръ на едно велико, цвѣтущо и обединено българско царство.“

Пазете се отъ агентитѣ на нашитѣ врагове. Вѣдете осторожни и недовѣрчиви къмъ любознателнитѣ.

Добруджа и празника на независимостта

По случай празника на независимостта министъръ-прѣдседателъ, г. Д-ръ В. Радославовъ е получилъ много телеграми отъ освободена Добруджа, отъ които нѣкои помѣстваме по-долу, съ отговоритѣ на министъръ-прѣдседателъ:

Маггалия. Отъ страна на маггалиското гражданство на днешния денъ, независимостта на България, изказваме прѣдъ васъ великата си радостъ отъ свободата, която храбрата българска армия, нашитѣ родни брати, съ крѣвта си ни дареха и безплатно обединиха съ велика България. Ние заявяваме на всуслушание нашата нераздѣлностъ отъ майка България и ви молимъ да изтъкнете и защитите, дѣто трѣбва, нашата неотклонно рѣшена и защитна мечта да остане въ младото наше независимо и обединено царство, отъ което нищо не може да ни откъсне. Дано всевишния чужъ нашитѣ горѣщи молитви, които отправяме въ новооткритата стара българска черква и продължи да излива своето мощно благоволение надъ не-

необходимото българско войство и неговите водители, за завършване националното дело: обединението на цялостното българско племе.

Председател на църк.-училищ. настоятелство
Стефанъ Жековъ Николъ.

Отговоръ:

„Богъ ще чуе чистите молитви на измъчения нашъ сънародникъ въ Добруджа. Народу и армията нашиятъ и наши благодарности“.

Радославовъ.

Кюстенджа. Празнувайки най-тържественно независимостта на България, тузленското училищно настоятелство отъ свое име и отъ името на всички селища извазва най-сърдечно чрезъ Васъ, господине Министре, нашата радост, че днесъ се удостоивае като свободни граждани да празнуваме наедно съ всички българи независимостта на нашето общо обединено отечество. Нашите сърца сж пръпълнени съ надежда, че правителството ни ще направи всичко възможно, щото това желание на българския народъ, да бъде свършенъ фактъ и Добруджа вече неразделна частъ отъ майка България, а ако се искатъ още жертви, готови сме и ние да ги дадемъ. Отъ черковно-училищното настоятелство на с. Тузла Кюстенджанско.

Отговоръ:

„Вашите желания, които сж и желанията на всички българи ще успѣятъ. Азъ Ви поздравлявамъ“.

Радославовъ.

Черпавода. Черноводските българи, празнувайки независимостта и откриването на българско училище не могатъ да не си спомнатъ за ролята и заслугите на министър-председателя, д-ръ В. Радославовъ. Дано Богъ Ви помине, за да упражните върховната българска властъ до устието на Дунава, дѣто въ унисонъ съ нашето тугни българско сърдце.

Председател на черковно-училищното настоятелство
Симеонъ Павловъ.

Отговоръ:

„Много благодаря за благопожеланието. Всѣмъ нишъ нека вѣрватъ всички, които мислятъ за цялостна България“.

Радославъ.

Дивъ. Днесъ, посрѣщайки празника на независима България, жителитъ отъ село баталой—тузланско, мождаме нашитъ привѣтствия и благопожелания вамъ, г-нъ министре. Като частъ отъ цялостното българско царство, въ тоя тържественъ за България денъ, ние виждаме сблнати нашитъ идеали, чийто непркосновеностъ пазимъ до край. Нека нашитъ думи обидатъ нещастливаче еко въ ушитъ на всичкитъ ни врагове; нека знаятъ тѣ, че Добруджа е българска и ние живѣемъ само за България.

Председател на черковно-училищното настоятелство: Иванчо Генчевъ.

Бабадагъ. Господине Министре, ето вече 9 години, откакто България стана независима държава и отъ когото окаятелно отхвърли веригитъ на едно дѣло и тежко робство. Ние, жителитъ на село Голѣмъ-Гаргалѣкъ, кюстенджанска околия, въ тоя великъ и тържественъ за цѣлия български народъ денъ, като присѣдиняваме нашитъ горѣщи молитви, благопожелания и радости къмъ общобългарскитъ, назоваваме нашето най-пиктно желание и заявяваме високо и открито прѣдъ цѣль свѣтъ, че сме българи и желаемъ нашата мила Добруджа да бъде присѣдинена къмъ общото ни отечество — Независима България. Нека днешния денъ даде на всички българи радостъ, общо и обединено отечество подъ скиптъра на царя навсѣкы българи, наши единичекъ спасителъ и освободителъ. За жителитъ на селото.

Господинъ Митевъ.

На послѣднитъ дѣи и на останалитъ многобройни телеграми, които нѣмаме възможностъ да печатимъ, г. министър-председателятъ е далъ слѣднитъ общъ отговоръ:

„Побѣдата отъ борбата за българското обединение е несъмнителна. Благодаря за благопожеланията на всички въ Добруджа“.

Радославовъ.

Войници! Отбѣгвайте словоохотливостѣта, защото може да станете неволно отечество-прѣдатели.

ИЗЪ ЧУЖБИНА

(Обобщения на В. Т. А.)

Райхстага и отношенията между съюзницитъ. Берлинъ. Въ днешното заседание на Райхстага ораторитъ на разнитъ партии, говорейки за сѣрдечнитъ отношения между Германия, Австро-Унгария, България и Турция, изтъкнаха интимното и цѣнно сътрудничество на съюзницитъ въ общата борба. Шефътъ на консервативната партия графъ Веестарпъ каза: съ непоколебимо довѣрие ние се боримъ рамо до рамо съ съюзницитъ си; също и съ българитъ и съ доблестната турска армия, ние сме свързани чрезъ вѣрно братство по оръжие. Депутатътъ Хаусманъ, радикалъ, заяви: Конституираме съ задоволство, че военната сила на централнитъ държави е прѣзъ октомврий по-сильна, отколкото всѣки другъ пътъ; подизитъ на нашитъ съюзници се високо оценяватъ отъ общото главно командуване. Ние поздравяваме общия фронтъ и политиката, които свързватъ Германия съ съюзницитъ ѝ.

Автономно управление въ Украйна. Амстердамъ. Агенцията „Райтеръ“ се научава отъ Киевъ: Секретариата на Украинското автономно управление издаде прокламация, съ която обявява, че работитъ по вътрѣшната организация на страната сж свършени.

Военна плячка взета отъ германцитъ. Берлинъ. Главната квартира съобщава, че отъ юлий до септемврий сж взети на западния фронтъ 337 неприятелски офицери и 13512 войници въ плѣнъ, 11 минохвъргачки, 483 картечници, 4 оръдия и 11 самолета.

Буря въ Япония. Токио. Загубитъ въ пѣща вслѣдствие послѣдния тайфунъ възлизатъ на 100 милиона йени; въ окрѣта Токио загинаха 500 челоѣка, 3000 къщи разрушени, 150 хиляди къщи наводнени, 20 хиляди останали безъ подслонъ. Малкиятъ островъ при Урузу потъна заедно съ 300 жители.

Стокхолмската конференция и новитъ прѣдложения. Стокхолмъ. Организационниятъ комитетъ на стокхолмската конференция изпрати нови прѣдложения досежно въпроса за Белгия, Елзасъ-Лотарингия, Польша и Валонитъ като основа за Стокхолмската конференция, която отново трѣбва да бъде поставена на прѣвъ планъ.

Безредията въ Русия. Петроградъ. „Вѣстникъ“ съобщава: една разбойнишка банда отъ 70 челоѣка е развалила релситъ по дладикавказката желѣзница. Единъ бързъ трейз е дерайлиранъ вслѣдствие на това, отъ което 6 вагона сж съвършено унищожени. Разбойницитъ сж ограбили слѣдъ това всичкитъ пакети, отъ които 8 сж убити и 15 ранени. Наказателното отдѣление на генералъ Коровиченко е пристигнало въ Тавиконтъ, заело зданието на свободата съ намѣрение да залови стачницитъ.

Стачка въ Баку. Баку. Обща стачка започна въ газовата индустрия въ цѣлата туканна областъ.

Хроника

По случаи дѣи годишнината отъ войната.

Кюстенджитъ Главкомандующи Дѣйствиелющата Армия Генералъ Лейтенантъ Жековъ Чръзъ Васъ пращаме своитъ привѣти на славната ни Армия по случай дѣигодишнината отъ обявяването война на враговетъ за националното ни обединение. Въ тоя паметенъ денъ сътури началото на едно велико дѣло, което въ развитието си свърза за винаги всички разпокъсани части нѣмъ родината ни—България. Ние, добруджанци, онянени отъ радостѣта за нашето освобождение, си спомнаме съ вълнение тая славна дата, която догично доара 1 септемврий 1916 година. Добруджа, единна за винаги съ България, ще живѣе въ бъдеще само съ копнежитъ на обединения български народъ. Изпълнени съ вѣра, че родината ни Армия е готова и за нова слава при отстояването на завѣнитъ ни народни идеали, ние я привѣтствуваме съ мощно „ура!“.

Централенъ Добруджански Народенъ Съвѣтъ,
Председателъ: Д-ръ Огняновъ.

Германскитъ власти въ Букурещъ сж съобщили на сѣмейството на отвлѣчения тузлански гражданинъ г-нъ В. Продановъ едъръ индустриалецъ, че той е интерниранъ отъ ромѣнитъ въ гр. Ботошани (Молдова) и че е живъ и здравъ.

Въпрѣки многото писма, изпратени отъ домашнитъ на отвлѣченитъ и интернирани въ Молдова граждани на адреситъ, дадени отъ Червенни кръстъ, още никой не е получилъ отговоръ, отъ което може да се заключи, че писмата не достигатъ пазначенията си, нѣщо което твърдъ много безпокои и тревожи всички заинтересовани.

Библиотека „Добруджа“. Издание на Народно-спомогателния фондъ „Добруджа“ е тугила подъ печатъ и скоро ще пусне въ продажба книгитъ:

- 1) Добруджа и нейното историческо минало отъ Миланъ Г. Марковъ и
- 2) Добруджа и нашето възраждане отъ Ст. С. Чилингировъ.

Скъпия фондъ е поръчалъ приготвянето на 20 вида иллюстровани пощ. карти съ изгледи и носии изъ Добруджа и 1000 портрети съ знаетъ на Добруджанския народенъ войвода Стефанъ Нараджа, които тия дни се очакватъ да пристигнатъ. Очакваме, че добруджанци и тоя пътъ ще се отзоватъ на тая похвална инициатива.

Похвална инициатива. Централния добруджанскъ съвѣтъ е отправилъ една молба — писмо до Н. В. Прѣосвещенство Доростолю Червенски митрополитъ, съ която настоятелно иска да се пристъпи окончателно къмъ уреждането положението на принадлежащата къмъ епархията му до 1877—78 год. частъ отъ освобождена Добруджа въ цѣрковно отношение. Понеже въпросътъ е отъ голѣма актуалностъ, ний сърадаваме тази инициатива и вѣрваме, че Н. В. Прѣосвещенство ще ѝ приеме съ заслужаваща благосклонностъ.

Увѣковечаването паметѣта на Левски. Въ с. Епѣкой, Тузланско, по инициативата на мѣстнитъ жители, се приготвяна паметникъ за народния апостолъ — революционеръ Василь Левски.

Съ тоя актъ епѣкойци увѣковечаватъ признателността си къмъ своя учителъ — духовенъ будителъ отъ тъмното минало.

Паметникъ на героитъ въ Гречи (Мачинско). По инициативата на офицерското тѣло отъ 4 пионерна дружина, почнати сж пърнитъ работи по издигането гранитенъ паметникъ на падналитъ въ боеветъ около Гречи герои за свободата на Добруджа.

Хръсте Мирчи

ИЗЪ МИНАЛОТО НА ДОБРУДЖА

(Исторически бѣжки).

— Продължение —

Вѣдѣки за и около Добруджа.

Областта „Добруджа“ по-правилно е да пишеме Добреджа, като ѝ пишамъ ромѣнитъ — Доброца прѣди и Боггоде, днесъ. Още по-правилно бихме писали Доброца, ама Доброгча. Но да оставимъ тоя нищоженъ въпросъ — за правописа на едно собствено име.

Въ чехския товникъ Научный (Slovnik Naučný, díl druhý, Praha 1862, стр. 228 и сл.) подъ надсловъ Dobruža (Добруджа), съ подписъ Ербенъ Йосефъ, бѣи професоръ, четемъ и това, което слѣдва: Добруджа или Добруче, български Добричъ (подписатъ не знае, да се е наричала Добруджа отъ нашѣднородци Добричъ), земя 90 кв. мили, е сѣверно-точната частъ на България (... casti Bulharska). Трѣгници на западъ и сѣверъ съ Дунава, на изтокъ сѣверно море и на югъ съ староримски (Траиновитъ) отъ (назру), които сж 7 мили дълги. Въ по-широкъ смѣлъ Добруджа се казва и страната отгукъ по-на юго Балкана (надъ Варна) и до рѣката Табия.

Добруджа брой около 1,000 сѣмейства, т. е. около 160,000 жители отъ раз. народности. Най-много сж татаритъ, именно по-ситъ отъ Буджака (около 60,000 души) и прѣселени (въ 1856) отъ Кримъ, които мослѣднитъ днесъ (1862) сж станали около 40,000 души. Татаритъ живѣятъ въ злата и се занимаватъ

съ земледѣлие и скотовѣдство (особено вѣдѣтъ овци и говеда) и съ пчеларство. Въ градоветъ живѣятъ около 10,000 турци (osmanlı turci, османци турци), както и малко арменци, гърци и евреи (испански и лѣски); най-вече въ райитъ на тия мѣшества сж занаялитъ, слабата тамъ индустрия и търговията. Навсѣждѣ край Дунава и двѣ, даже три мили навтрь (я два в трий миле хлоуб) въ страната живѣятъ въ неголѣмъ брой (въ невеликомъ почту) и въ бѣдни села ромѣни, говорещи на молдованско нарѣчие, а край Разинското езеро българи (пржи езерже Расинскѣм булхаржи), на брой около 33,000 души, които се занимаватъ съ селско ступанство, рибарство и изкарване солъ въ крайморскитъ лимани. Освѣтъ това, въ Добруджа живѣятъ и около 3,000 руси (великоруси), които се прѣселили въ врѣмето на императрица Еватерина II, прѣсѣлвани по вѣроизповѣдни причини; тѣ сж почти всички старообрѣнци (старообрѣдци). Между тия руси има и нѣколко сѣмейства запорожски казаки (Некрасовци). Около (селото) Прѣславъ (Приславъ, около Preslav, около Прѣслава) и Тулча (Tulize, Тулдже) въ три села живѣятъ нѣици, около 1200 душ, които сж се прѣселили тукъ прѣди 20 години (значи прѣтъ 1842) отъ сѣверна Германия (ze severného Německa, ze северного Нѣмѣцка).

Въ политическо отношение Добруджа принадлежи къмъ Салистренскитъ еялетъ (k ejaletu Derster skému, к еялету Дерстерскому, къмъ Дрѣстерската голѣма областъ: еялетъ, послѣ вѣлаетъ — главно губернаторство, на чело съ наша, послѣ валия), и образува тя — Добруджа — особена лива (лива — губернаторство, послѣ санджакъ, мѣте — Сары-

фликъ), съ подраздѣление на 6 нахии: Тузланско, Бабадагско, Кюстенджанско, Хърсовско, Мачинско, Сакчанско, послѣ и Сулинско. Въ до-гохитъ отъ столичнитъ градове на тия околии, именно въ Тулча, Бабадагъ, Кюстенджа, Мачинъ и Сулина, по-сетѣи е имало, въесто нахийски (околийски) пачалици (мюдюри), окрѣжни началници (каймаками), както се наричали началницитъ на окрѣжията (казакитъ)*. Отъ населенитъ пуншове въ Добруджа най-населенитъ тамъ сж: Бабадагъ съ 10,000 и Тулча съ 8,000 жители. (По-сетѣи гр. Тулча надмина Бабадагъ и въ 1877 на чело имаше губернаторъ, мѣтесарифъ, отъ когото записѣха каймакамитъ, окрѣжнитъ началници, въ Бабадагъ и пр., при които послѣднитъ имаше по единъ окрѣженъ управителенъ сѣвѣтъ — идаре мѣшлици. К. М.) Желѣзница въ Добруджа има само една — линията Кюстенджа — Черна вода, 7 мили дълга. Много важниятъ и често прѣговарипитъ проектъ за каналъ, който да съединява по вода Кюстенджа съ Черна вода и съ който би се спестялъ рѣченъ пътъ около 50 мили, поради вседнѣкостѣта на почвата, едва ли нѣкога ще се приложи, ако и още въ 1856 едно английско дружество да е било изело концесия за това.

*) Градецѣтъ Сакча неправилно наричаме днесъ, както ромѣнитъ, Isacsa, Исакча. Турцитъ казватъ Исакча, както казватъ Истифанъ, въесто Стофанъ. Ето, напр., въ географията на И. Андѣева — той е Д-ръ Ив. А. Богорозъ, Букурещъ, 1851, на стр. 173, четемъ: Сакча, добъръ градецъ съ 2 хил. ж. турци и българи. И. К. Иречекъ сажо пише Сакча, а не Исакча. Историкъ... 1888, стр. 85 К. М.

(Слѣдва)

М а р т и р о л о г ъ

На българите — добруджански граждани, които ромъните сж отвлѣкли като заложници и държатъ затворени въ санхани, затвори и открити плѣннически лагери при специаленъ мъчителски режимъ.

Продължение отъ брой 47.

с. Свѣтърь-Енимахле (селистр.)

- 32 Тодоръ Господиновъ 20 г.
- 33 Стефанъ Манчевъ 20 г.
- 34 Иванъ Лечевъ 35 г.

с. Вележой (Силистр.)

- 1 Василь Вълчевъ 30 г.
- 2 Иванъ Ивановъ 25 г.
- 3 Злати Ивановъ 22 г.

с. Вохаркьой (селистр.)

- 1 Атанасъ Чешмеджиевъ 55 г.
- 2 Колю Димитровъ 40 г.

с. Царъ-Асеново (селистр.)

- 1 Христо Тончевъ 50 г.
- 2 Христо Мариновъ 50 г.
- 3 Митю М. Къневъ 40 г.
- 4 Рачо Димовъ 48 г.
- 5 Георги „ 40 г.
- 6 Иванъ Г. Иванд. 48 г.
- 7 Йонко Коцевъ 28 г.
- 8 Иванъ Х. Дашковъ 48 г.
- 9 Тодоръ Радевъ 18 г.
- 10 Иванъ Станковъ 32 г.
- 11 Крумъ Танаковъ 38 г.
- 12 Опри Александровъ 37 г.
- 13 Цони И. Грънчаровъ 22 г.
- 14 Христо „ 20 г.
- 15 Еню Минчевъ 30 г.

с. Айдемиръ (Силистр.)

- 1 Стойчо Мошиоровъ
- Маринъ Начевъ
- 3 Стоянъ Станчевъ
- 4 Георги Начевъ
- 5 Недѣлко Тодоровъ
- 6 Христо Ангеловъ
- 7 Минко Атанасовъ
- 8 Цвѣтко „
- 9 Стойчо Орманджиевъ
- 10 Георги „
- 11 Пенко Стояновъ
- 12 Петко М. Илиевъ
- 13 Георги Станчевъ
- 14 Георги Ангеловъ
- 15 Иванъ Боевъ
- 16 Георги Атанасовъ
- 17 Йоргу Начевъ
- 18 Марко Кърчевъ
- 19 Ангелъ Трифоновъ
- 20 Стоянъ Начевъ
- 21 Тодоръ Ивановъ
- 22 Георги Илиевъ
- 23 Атанасъ Станчевъ
- 24 Иванъ Ангеловъ
- 25 Петъръ Паневъ
- 26 Качю Пенчевъ
- 27 Георги Димитровъ
- 28 Петъръ Георгиевъ
- 29 Трифонъ Костандиновъ
- 30 Юрданъ М. Златаровъ
- 31 Купи Ангеловъ
- 32 Цони Динковъ
- 33 Иванъ Киряковъ
- 34 Костандинъ Калиновъ
- 35 Михалъ Михайловъ
- 36 Сандю Дрековъ
- 37 Добри Киряковъ
- 38 Атанасъ Пенчевъ
- 39 Киро „
- 40 Цвѣтко Савовъ
- 41 Колю Зичковъ
- 42 Юрданъ Начевъ
- 43 Маринъ Атанасовъ
- 44 Гени Кударовъ

- 45 Нему Гетовъ
- 46 Христо Г. Киряковъ
- 47 Ангелъ Великовъ
- 48 Недѣлко Великовъ
- 49 Стоянъ Пенчевъ
- 50 Енчо Хребевъ
- 51 Недѣлко Ангеловъ
- 52 Нейчо Г. Киряковъ
- 53 Ангелъ Тодоровъ
- 54 Петъръ Орманджиевъ
- 55 Пени Тодоровъ
- 56 Колю Карамичевъ
- 57 Георги Ст. „
- 58 Петъръ Недѣлчевъ
- 59 Ради Калиновъ
- 60 Петъръ Дочевъ
- 61 Недю Начевъ
- 62 Руси Гетовъ
- 63 Илия Трифоновъ
- 64 Георги Добревъ
- 65 Минко Друмовъ
- 66 Стоянъ Терзиевъ
- 67 Велчо Атанасовъ
- 68 Павлю До „
- 69 Колю П. Димовъ
- 70 Ангелъ Ивановъ
- 71 Калужъ Димитровъ
- 72 Вълчо Кърчевъ
- 73 Юрданъ Калънчевъ
- 74 Юрданъ Стояновъ
- 75 Жеко Недѣлчевъ
- 76 Вълчо Геновъ
- 77 Сандю Георгиевъ
- 78 Славъ Кърчевъ
- 79 Тодоръ Чингаловъ
- 80 Слави Инигановъ
- 81 Василь Вьстъ Коцовъ
- 82 Дреко Димовъ
- 83 Недѣлко Пейчовъ
- 84 Стоянъ Н. Грънчаровъ
- 85 Иванъ Пенчевъ
- 86 Георги Пенчевъ
- 87 Друми Нетковъ
- 88 Маринъ Недковъ
- 89 Юрданъ Марковъ
- 90 Недѣлко Дачевъ
- 91 Георги Д. Харовъ
- 92 Недѣлко Калиновъ
- 93 Тодоръ К. Гърчевъ
- 94 Димо Димовъ
- 95 Стоянъ Курдовъ
- 96 Димо Чингановъ
- 97 Костандинъ Чингановъ
- 98 Петъръ Господиновъ
- 99 Атанасъ Стояновъ
- 100 Кръстю Мичевъ
- Ради Господиновъ
- Нею Господинъ
- Петъръ С. Марковъ
- Иванъ Гайчевъ
- Иванъ Бъчваровъ
- Хаджи Ив. Митевъ
- Хаджи М. Митевъ
- Славъ Гроздовъ
- Димо Паловъ
- 110 Юрданъ Златовъ
- Недѣлко Йорговъ
- Иванъ Станчевъ
- Георги Курдовъ
- Атанъ „
- Кочю Ивановъ
- Недѣлко Атанасовъ
- Иванъ Т. Кабановъ
- Юрданъ Команджиевъ
- Григоръ П. Арнаудовъ
- 120 Иванъ Николовъ
- Калинъ Лапанковъ
- 122 Атанасъ Грънчаровъ

- 123 Колю Тодоровъ
- Иванъ Панайотовъ
- Атанасъ Атанасовъ
- Атанасъ Дечковъ
- Славъ Миховъ
- Маринъ Ангеловъ
- Димо Марчевъ
- 130 Иванъ Арабаджиевъ
- Колю „
- Йорги Николовъ
- Колю Велчевъ
- Неню И. Кападжиевъ
- Иванъ Миховъ
- Минчо Петровъ
- Юрданъ Петровъ
- Явко Драгановъ
- Василь Миховъ
- 140 Атанасъ И. Памуковъ
- Георги Христовъ
- Юрданъ Андреевъ
- Илия И. Капъджиевъ
- Илия Цвѣтковъ
- Димитъръ Николовъ
- Никола Василевъ
- Мирчо Мирчевъ
- Алекси Димитровъ
- Киранъ Василевъ
- 150 Колю Геновъ
- Иванъ С. Чифутовъ
- Никола „
- Стани Еневъ
- Христо Станевъ
- Стани Велчевъ
- Димо Н. Вакаловъ
- Юрданъ Н. Кулевъ
- Стефанъ Петровъ
- Димо Даковъ
- 160 Вълчо Койчевъ
- Илия Костандиновъ
- Стани Станчевъ
- Петъръ Панчевъ
- Стоянъ Г. Орманджиевъ
- Недѣлко Шефалевъ
- Ангелъ Мартиновъ
- Давидъ Русановъ
- Иванъ Петковъ
- Маринъ „
- 170 Злати Андреевъ
- Иванъ „
- Денчо Д. Русевъ
- Димо Витановъ
- Никола Велевъ
- Юрданъ Андреевъ
- Тодоръ „
- Димитъръ М. Карагеоргиевъ
- Тодоръ Русевъ
- Тодоръ Х. Питиевъ
- 180 Димитъръ Велчевъ
- Драганъ Тодоровъ
- Христо Еневъ
- Славъ Н. Гоцевъ
- Пени Кръстевъ
- Стоянъ Марчевъ
- Крастинъ Пеневъ
- Калинъ Добревъ
- Илия Мичевъ
- 190 Петъръ Добревъ
- Тодоръ Цвѣтковъ
- Христо Атанасовъ
- Атанасъ Кулевъ
- Драганъ Цвѣтковъ
- Славъ Х. Шоповъ
- Ангелъ „
- Илия Курдовъ
- Станко Николовъ
- Крастинъ Карагеоргиевъ
- Тодоръ Трифоновъ
- 201 Петко И. Мотафовъ

- 202 Иванъ Н. Цинцаревъ
- Пенка Иванова
- Илия Радевъ
- Иванъ Ангеловъ
- Димо Д. Буклиевъ
- Георги Д. Карагеоргиевъ
- Димитъръ Пенчевъ
- Атанасъ Кънчевъ
- 210 Къню Гечевъ
- Пеню Д. Мокановъ
- Дечю Ивановъ
- Стойчо Велчевъ
- Велчо Стойчевъ
- Иванъ Н. Шоповъ
- Юрданъ Радевъ
- Атанасъ „
- Руси Великовъ
- Атанасъ „
- 220 Славъ Гайчевъ
- Дочко Г. Боевъ
- Георги Петрушевъ
- Петко Илиевъ
- Юрданъ Тодоровъ
- Христо Мариновъ
- Киро Георгиевъ
- Ангелъ „
- Юрданъ Мариновъ
- Гечю Д. Колевъ
- 230 Митю Д. Халевъ
- Колю Гайчовъ
- Йорги Митевъ
- Колю Т. Даковъ
- Иванъ Д. Пенчевъ
- Сандю Петровъ
- Недѣлко Радевъ
- Недѣлко Николовъ
- Димитъръ „
- Георги Мариновъ
- 240 Димо Гечевъ
- Недѣлко Атанасовъ
- Митю Митевъ
- Пеню Д. Пенчевъ
- Дако Димовъ
- Желю Петровъ
- Лазаръ Гайчевъ
- Димитъръ Н. Буклиевъ
- Ангелъ Ангеловъ
- Иванъ И. Ангеловъ
- 250 Жела Стоянова
- Стоянъ Д. Ивановъ
- Георги Драгановъ
- Нено Славовъ
- Вольо Д. Мокановъ
- Георги Дрековъ
- Цони Русевъ
- Димо Дочевъ
- Стоянъ Жековъ
- Маринъ Костовъ
- 260 Христо Балчевъ
- Маринъ К. Лапанковъ
- Господинъ Радевъ
- Атанасъ Н. Буклиевъ
- Митю Д. „
- Никола Василевъ
- Маринъ Гечевъ
- Христо Димовъ
- Славъ Лазаровъ
- Вълчо Митевъ
- 271 Ради Недѣлчевъ
- с. Гарванъ (Силистр.)
- 1 Рачо Видефовъ 68 г.
- 2 Атанасъ Мариновъ 48 г.
- 3 Кудинъ Ионовъ 70 г.
- 4 Драги Йорговъ 66 г.
- 5 Руси Г. Кондовъ 48 г.
- 6 Тодоръ Н. Мирчевъ 48 г.

Слѣдва.

Забѣлѣжка. Упомяватъ се всички общини и частни лица, които забѣлѣжатъ грѣшки и опущения въ списъците да ги съобщаватъ въ редакцията.